

Emmeloord, 4 februari 2020.

Onderwerp

Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026

Advies raadscommissie

[...]

Aan de raad.

Status: ter besluitvorming

Voorgesteld besluit

1. Het Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026 vaststellen.

Doelstelling

Een inclusieve samenleving, waarin ook inwoners met een kwetsbare geestelijke gezondheid zo normaal mogelijk zelfstandig in de wijk kunnen wonen, met de nodige ondersteuning.

Inleiding

Met ingang van 2022 wordt 'beschermd wonen' gefaseerd een taak voor ons als gemeente. Tot nu toe lag die taak voor heel Flevoland bij de gemeente Almere (als centrumgemeente).

Onder 'beschermd wonen' verstaan we een passende woonsituatie met de benodigde ondersteuning voor mensen die door hun geestelijke gezondheid kwetsbaar zijn en moeite hebben om hun leven op de rit te houden.

Tegelijkertijd met de doordecentralisatie verschuift het accent van 'beschermd wonen in een instelling' naar 'beschermd thuis in de wijk'.

Dit voorstel gaat over een 'Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026' (hierna: Kader Zorglandschap). Het gaat niet alleen over mensen met een psychische kwetsbaarheid of psychiatrische problematiek maar ook over mensen met verslavingsproblematiek, problemen door huiselijk geweld of kindermishandeling of dak- en thuislozen.

Dit kader is een stap op weg naar een goede uitvoering van onze nieuwe taak beschermd wonen als onderdeel van het sociaal domein én in samenhang met de aanpalende regionale Wmo taken.

U bent hierover bijgepraat tijdens de regionale informatiebijeenkomst op 30 oktober 2019 in Dronten en de bijeenkomsten over de doorontwikkeling van de regionale Wmo taken (inclusief de doordecentralisatie beschermd wonen) voor de commissie Samenlevingszaken op 11 december 2019 en 10 februari 2020.

Argumenten

1.1 Het Kader Zorglandschap is een gedragen visie van alle Flevogemeenten

De lokale werkateliers (voorjaar 2019) met bestuurders en het lokale veld hebben belangrijke bouwstenen opgeleverd voor de regionale visie. Ook ervaringsdeskundigen en regionale aanbieders hebben een waardevolle inbreng gehad. In september 2019 hebben de wethouders tijdens het Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein Flevoland (BOSD)

ingestemd met het concept Kader Zorglandschap. Tijdens het BOSD d.d. 19 december 2019 hebben zij ingestemd met de definitieve versie waarin ook de gezamenlijke reactie van de participatieraden is verwerkt. Tevens hebben zij toen besloten het Kader Zorglandschap ter besluitvorming voor te leggen aan de colleges en de gemeenteraden.

1.2 Het kader Zorglandschap past bij onze eigen ambities

Het Kader Zorglandschap sluit aan op de Sociale structuurvisie Noordoostpolder 2025 waarin meedoen en preventie maar ook een passend voorzieningenniveau een belangrijke rol spelen.

1.3 Het perspectief van de inwoners is meegenomen in de visie

De participatieraad adviseert vanuit het perspectief van onze inwoners. Dat doet zij bij besluiten over o.a. maatschappelijke ondersteuning. In dit geval hebben de participatieraden van de Flevolandse gemeenten één gezamenlijk advies uitgebracht. Het is een uitgebreid advies met veel aanbevelingen. U kunt alle aanbevelingen overnemen. Deels zijn ze al verwerkt in het Kader Zorglandschap. En deels krijgen ze een plek in het Uitvoeringsprogramma dat op dit moment gemaakt wordt.

1.4 Het landelijk geaccepteerde gedachtegoed van de commissie Dannenberg is als uitgangspunt gebruikt

De visie van de commissie Dannenberg voor de overgang van Beschermd Wonen naar 'Beschermd Thuis' is in de regio verder uitgewerkt in bijgevoegd Kader Zorglandschap. Ook in Flevoland streven we naar een meer inclusieve samenleving waarin ook inwoners met een beperking of (psychische) kwetsbaarheid zoveel mogelijk in de wijk wonen en niet meer per definitie in een instelling. De situatie van de cliënt en zijn netwerk vormt het vertrekpunt voor herstel. Professionele ondersteuning sluit hierop aan en kan flexibel op- en afgeschaald worden. Dit voorkomt waar mogelijk zwaardere vormen van zorg en ondersteuning. Om onze ambities te realiseren, zetten alle gemeenten in op ondersteuning nieuwe stijl, passende huisvesting en samenwerking tussen gemeenten en organisaties in het zorglandschap.

1.5 Het Kader Zorglandschap geeft richting aan samenwerking tussen de gemeenten in Flevoland

Samenwerking is een belangrijke rode draad in het Kader Zorglandschap. Want structurele samenwerking tussen de gemeenten is noodzakelijk om een dekkend aanbod aan voorzieningen te kunnen waarborgen. Het voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen is hierbij een belangrijk aandachtspunt én het zorgen voor een robuuste lokale infrastructuur zodat de beweging naar 'beschermd thuis' daadwerkelijk op een verantwoorde manier plaats kan vinden. Samenwerkingsafspraken zijn ook nodig om een evenwichtig verdeelde transformatieopdracht binnen Flevoland te realiseren. De huidige historisch gegroeide situatie moet op onderdelen bijgesteld worden om een disbalans binnen Flevoland te voorkomen. De belangrijkste onevenwichtigheid betreft het aantal intramurale plaatsen (beschermd wonen en maatschappelijke opvang) per gemeente, in vergelijking met het aantal cliënten dat afkomstig is uit deze gemeenten. In het Uitvoeringsprogramma wordt dit verder uitgewerkt.

1.6 We gaan uit van doordecentralisatie en transformatie binnen de budgettaire kaders

In het Kader Zorglandschap gaan we er van uit dat de doordecentralisatie en transformatie binnen de budgettaire kaders plaatsvindt. Vanaf 2022 worden de rijksmiddelen voor beschermd wonen voor het eerst voor een deel door

gedecentraliseerd naar alle gemeenten. Dit ingroeipad van financiële doordecentralisatie duurt tien jaar en parallel hieraan vindt de ombouw plaats van een historisch verdeelmodel naar een objectief verdeelmodel. Hoe dit nieuwe, op objectieve verdeelmaatstaven gebaseerde verdeelmodel én het ingroeipad eruit zien, wordt in de meicirculaire 2020 bekend gemaakt. Op dat moment wordt ook verder ingevuld hoe de randvoorwaarde 'binnen de budgettaire kaders' er precies uitziet. Dit wordt uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma. Naar alle waarschijnlijkheid betekent de overgang naar een ander verdeelmodel dat Flevoland te maken krijgt met een korting op het budget voor beschermd wonen. Deze korting kan binnen Flevoland voor de afzonderlijke gemeenten anders uitpakken.

1.7 De minister vraagt ons om deze visie en samenwerkingsafspraken als regio te maken

In deze visie moeten de gemeenten aangeven hoe zij in hun regio de ondersteuning, ook voor complexe zorgvragers, 'zo normaal mogelijk' en zoveel mogelijk gewoon thuis vorm gaan geven. Aanvankelijk moesten de gemeenten deze uitvoeringsafspraken eind 2019 beschikbaar hebben. Deze verplichting is nu doorgeschoven naar voorjaar 2020. Een belangrijk facet van de afspraken in Flevoland betreft de regio-indeling. Op dit moment hebben we binnen Flevoland een congruente regio-indeling voor de regionale Wmo taken, de jeugdhulp, Veiligheidsregio, de GGD en onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid zoals de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). De gemeenten Almere, Lelystad, Dronten, Noordoostpolder en Urk willen deze samenwerking in ieder geval voortzetten.

Het is nog niet bekend of de gemeente Zeewolde deel wil blijven uitmaken van de regio Flevoland of overstapt naar de regio Noord-Veluwe. Uiterlijk eind februari dient zij hierover een besluit genomen te hebben. Mocht zij besluiten over te stappen naar de Noord-Veluwe, dan blijft het Kader Zorglandschap zoals het nu voorligt, ongewijzigd.

1.8 Een zorgvuldige en realistische vertaling van de visie naar de uitvoering heeft nu alle aandacht

Parallel aan het traject van bestuurlijke besluitvorming schrijven we het uitvoeringsprogramma en werken we onderdelen uit in proeftuinen.

De manier waarop de transformatie van de ondersteuning vorm krijgt, kan ingrijpende gevolgen hebben voor met name de inwoners, cliënten, woningcorporatie, zorgaanbieders. Speciale aandacht heeft 'de zachte landing in de wijk'. Hierbij staat de vraag centraal hoe we ervoor kunnen zorgen dat cliënten - na een verblijf in een intramurale voorziening - in de wijk hun leven weer zo goed mogelijk op de rit kunnen krijgen en daadwerkelijk mee kunnen doen. In het Flevolab NOP wordt dit onderwerp, onder andere samen met buurtbewoners, cliënten, ervaringsdeskundigen, welzijn- en zorgorganisaties en de woningcorporatie, verder uitgewerkt. Hogeschool Windesheim Zwolle (in samenspraak met de Werkplaats sociaal domein Flevoland) begeleidt de Flevolabs. Het verloop van de Flevolabs wordt nauwlettend gevolgd door het BOSD.

De samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten en het financieel kader worden verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma. U wordt komend voorjaar hierover geïnformeerd. Het Uitvoeringsprogramma wordt dan ter vaststelling aangeboden aan het college.

Kanttekeningen

1.1. Op 21 januari jl. is de decentralisatie beschermd wonen 'on hold' gezet

Op 21 januari jl. heeft de staatssecretaris van VWS de motie overgenomen om voorsnog geen definitief besluit te nemen over de decentralisatie beschermd wonen.

Eind dit jaar wordt eerst geëvalueerd of aan de randvoorwaarden voor de doordecentralisatie per 2022 voldaan is. Deze nieuwe situatie is in regioverband nog niet besproken.

1.2 Het financiële kader voor de decentralisatie beschermd wonen vanaf 2022 is nog niet bekend

Het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen en de inrichting van het ingroeipad worden bekend gemaakt in de meicirculaire 2020.

In Flevoland gaan we – bij de overgang naar het nieuwe verdeelmodel - uit van een korting. Deze korting kan per gemeente in Flevoland anders uitpakken. De financiële gevolgen van de decentralisatie beschermd wonen worden meegenomen in de integrale afweging in het kader van de Perspectiefnota.

Met ingang van 2022 zijn de gemeenten zelf verantwoordelijk voor nieuwe cliënten. Bestaande cliënten vallen dan nog onder de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente.

Tegelijkertijd wordt in 2022 voor het eerst een deel van het landelijke budget direct overgemaakt naar alle gemeenten. Voor dat deel van het landelijke budget beschermd wonen dat stapsgewijs gedecentraliseerd wordt, is het nieuwe verdeelmodel van toepassing.

Met een ingroeipad van tien jaar wordt vervolgens het volledige budget BW overgeheveld van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Het budget dat de centrumgemeente Almere nu ontvangt voor beschermd wonen is relatief ruim bemeten (het betreft een budget van ca. € 54 miljoen). We verwachten dat Flevoland op grond van het nieuwe verdeelmodel op basis van objectieve verdeelcriteria een lager budget zal ontvangen. Een zeer geleidelijk ingroeipad is in dat geval in het voordeel van Flevoland. Aandachtspunt hierbij is dat een deel van de taken op het gebied van maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en een aantal aanvullende taken, nu uit het jaarlijkse overschot beschermd wonen gedekt wordt.

Van de regionale Wmo taken heeft beschermd wonen verreweg de grootste financiële impact. Aanvankelijk was het de bedoeling dat er een nieuw verdeelmodel zou komen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang én begeleiding Wmo. Zomer 2019 is besloten om alleen de middelen voor beschermd wonen door te decentraliseren, exclusief maatschappelijke opvang. Over de doordecentralisatie van maatschappelijke opvang (en aanpalende taken) wordt op basis van een evaluatie in 2026 een beslissing genomen.

1.3 Op dit moment zijn er nog geen landelijke afspraken gemaakt over de inkoop van specialistische voorzieningen en evenmin over voldoende geschikte woningen

Specialistische voorzieningen voor de doelgroep beschermd wonen worden (deels) landelijk ingekocht. De afspraken hierover (inclusief de financiële consequenties) zijn op dit moment nog onbekend.

Om de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis goed vorm te kunnen geven, zijn voldoende passende woningen een randvoorwaarde. Op dit moment is er een groot tekort aan passende woningen voor cliënten die willen uitstromen uit beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Een oplossing is nog niet in zicht.

In Flevoland zijn we in 2019 ook gestart met het landelijke programma 'Weer Thuis !'. Doel hiervan is het verwezenlijken van een goede regionale samenwerking tussen de gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders om ervoor te zorgen dat cliënten uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang kunnen doorstromen naar een zelfstandige woning met voldoende begeleiding. We streven ernaar om deze samenwerkingsafspraken komende zomer vast te leggen in een regionaal uitstroomconvenant.

Planning/uitvoering

In iedere gemeente wordt het Kader Zorglandschap ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de raad. Parallel aan het besluitvormingsproces wordt het Kader Zorglandschap uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma met een ingroeipad. Dit gaat komend voorjaar ter besluitvorming naar de colleges en wordt ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraden.

Alle op dat moment beschikbare informatie over het nieuwe verdeelmodel voor 'beschermd wonen' en het financiële ingroeipad wordt meegenomen in de integrale afweging die in het kader van Perspectiefnota gemaakt wordt.

In 2026 wordt na een evaluatie besloten of ook de taak maatschappelijke opvang (en eventueel ook andere aanpalende taken) door gedecentraliseerd worden.

In 2020 gaat het zorglandschap in uitvoering en vindt onder andere de voorbereiding op de inkoop en subsidieverlening plaats.

Vooralsnog gaan we er vanuit dat zomer 2020 het regionaal uitstroomconvenant door de gemeenten, woningcorporaties en zorgaanbieders in Flevoland ondertekend wordt.

Ook het versterken van de lokale infrastructuur en het werken aan soepele doorgaande lijnen tussen de Wmo lokaal en de Wmo regionaal is in 2020 en 2021 een belangrijk onderwerp.

In 2022 worden de gemeenten verantwoordelijk voor de nieuwe cliënten beschermd wonen en ontvangen zij rechtstreeks een deel van de financiële middelen voor beschermd wonen. Na een ingroeipad van tien jaar, ontvangen gemeenten vanaf 2031 het volledige budget (zie kanttekening 1.1).

Bijlagen

1. Regionaal kader zorglandschap 2020-2026, Een visie op een inclusieve samenleving 2020-2026 (key2zaken: 0171149835)
2. Advies van de participatieraden (key2zaken: 0171149832)
3. Concept brief aan de participatieraden (key2zaken: 017114823)

Het college van burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

Portefeuillehouder :
Steller : mevrouw C. Hermans; 06 48 13 46 34;
c.hermans@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 februari 2020, no. 20.0000175;

gelet op artikel 189 Gemeentewet;

B E S L U I T:

Het Regionaal kader zorglandschap Wmo 2020-2026 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 23 maart 2020.

De griffier,

de voorzitter,